

Przyczyny wad mowy

Istnieje wiele uwarunkowań wad mowy. Najpopularniejsze z nich przedstawiają przyczyny endo – i egzogenne (wewnątrz i zewnątrzpochodne).

Czynniki endogenne

Czynniki wewnątrzpochodne ukazują indywidualne podstawy rozwoju człowieka.

Są powiązane z cechami organizmu o podłożu genetycznym. Wymienić tu należy choćby choroby powstałe na skutek mutacji genów, aberracji chromosomowych lub zaburzeń liczby i budowy chromosomów.

Istotne są problemy matki w trakcie ciąży – jej choroby, brak witamin, przyjmowane leki, ale też używki - alkohol, narkotyki itp. Znamienne są komplikacje okołoporodowe powstałe na skutek uszkodzenia tkanek i organów dziecka przez siły mechaniczne w trakcie porodu, niedotlenienie itp.

Na komunikację dziecka wpływa opóźnienie rozwoju psychomotorycznego, które jest uwarunkowane funkcjonowaniem ośrodkowego układu nerwowego, w tym struktur korowych jak i obwodowych.

Istotne są też procesy integracji sensorycznej - zaburzenia spostrzegania słuchowego i/lub wzrokowego i/lub kinestetyczno-ruchowego.

Przyczyny związane są z budową i funkcjonowaniem słuchu. Zalicza się tu wybiórcze i całkowite upośledzenie słuchu - niedosłuch, głuchota. Zaburzenia słuchu fonematycznego, który pozwala zidentyfikować fonem i odróżnić go od innych. Jak też zaburzenie analizy i syntezy słuchowej oraz przetwarzania słuchowego.

Wady narządów głosowo – artykulacyjnych. Wady anatomiczne obejmują nieprawidłową budowę języka np. makrgłosja, zbyt krótkie wędzidełko języka. Nieprawidłową budowę podniebienia lub rozszczep podniebienia. Zniekształcenia zgryzu – zgryz otwarty, przodozgryz, krzyżowy itd. Inne zmiany takie jak przerost migdałka, polipy, skrzywienie przegrody nosowej, przerost śluzówki nosa. Trudności koordynacji pracy więzadeł głosowych z artykulacją.

Czynniki egzogenne

Wady wymowy wynikają również z przyczyn zewnętrznych np. czynników społeczno – środowiskowych.

Niesprzyjające warunki uczenia się mowy wywołuje izolacja dziecka, jak też nieprawidłowe wzorce językowe.

Podłożem zaburzeń są ujemne wpływy środowiska w postaci niewłaściwej atmosfery i stylu wychowawczego. Klimat emocjonalny wytworzony wokół dziecka wywiera motywację do nawiązywania komunikacji werbalnej, wyzwala poczucie akceptacji, bezpieczeństwa.

Wady wymowy są spowodowane równie często nieprawidłowym oddychaniem, powiązanim z długotrwałym ssaniem smoczka, złymi nawykami podaży pokarmów czy płynów.

Czynniki powodujące zaburzenia artykulacji mogą zadziałać na poszczególnych etapach rozwoju kompetencji fonetyczno-fonologicznej, ale także po opanowaniu inwentarza fonemów i ich głoskowych realizacji, a więc u starszych dzieci, młodzieży, osób dorosłych czy seniorów.

Określenie przyczyn wad wymowy wiąże się ściśle z profilaktyką logopedyczną. Propagowanie podstaw wiedzy logopedycznej idzie w parze z rozpowszechnianiem informacji na temat prawidłowego rozwoju mowy oraz przeciwdziałaniem zaburzeniom komunikacji językowej. Wady wymowy mogą stanowić izolowany problem lub być objawem innych zaburzeń. Często manifestują wiele zjawisk.

Urszula Kurek

logopeda

Literatura:

G. Jastrzębowska, Podstawy teorii i diagnozy logopedycznej, 1998

G. Jastrzębowska, Podstawy logopedii dla studentów logopedii, pedagogiki, psychologii, filologii, 1995

E. J. Lichota, Terapia wad wymowy, 2006

E. M. Skorek, Oblicza wad wymowy, 2001

E. Jeżewska Krasnodębska, Przyczyny zaburzeń artykulacji zlokalizowane w układzie obwodowym, 2017